

# De kracht van **Infant Mental Health** binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## *Vroeg investeren, breed met elkaar kijken en relaties centraal stellen*

In de zorg voor kinderen met (meervoudige) ontwikkelingsproblemen en/of een verstandelijke beperking ligt de nadruk vaak op ontwikkelingsstimulering in de breedste zin van het woord. De professional biedt veelal medische zorg, cognitieve ondersteuning en praktische begeleiding. Hoewel deze pijlers essentieel zijn, blijft het belang van de emotionele en relationele ontwikkeling van deze kinderen regelmatig onderbelicht. Juist in de eerste levensjaren is het van cruciaal belang dat kinderen zich veilig, gezien en verbonden voelen met hun omgeving. Een stevig fundament in de vroege ouder-kindrelatie draagt bij aan de ontwikkeling van veerkracht, zelfregulatie en sociaal-emotionele vaardigheden. Dit fundament is niet alleen belangrijk voor het welzijn van het kind, maar ook voor het versterken van de draagkracht van ouders en brussen en voor het voorkomen van latere vormen van intensieve hulpverlening.

IMH (Infant Mental Health) biedt behandelcentra een wetenschappelijk onderbouwde visie en werkwijze om deze relationele en emotionele ontwikkeling systematisch mee te nemen in de zorg. Door aandacht te hebben voor de ouder-kindrelatie, het mentale welzijn van ouders en de betekenis van gedrag in de context van ontwikkeling, ontstaat er ruimte voor meer afgestemde en levensloop ondersteuning.



Op onze website vind je meer informatie over  
de Infant Mental Health-visie:

<https://www.imhnederland.nl/infant-mental-health/>

# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## *Gezinsgerichte zorg voor kinderen met een chronische zorgvraag*

### **Wat is Infant Mental Health?**

Infant Mental Health (IMH) is een internationale visie, met veel wetenschappelijke onderbouwing. Binnen deze visie staat het samenspel tussen omgeving, biologische factoren en de ouder-kind relatie centraal. Aandacht hebben voor de kwaliteit van de verschillende relaties in een systeem typeert het werken vanuit de IMH-visie, als ook hoe deze relaties de fysiologische kenmerken als verhoogde arousal tot aan sociaal-emotionele factoren en gezondheid beïnvloeden.

Centraal staat de gedachte dat een veilige, sensitieve en wederkerige relatie tussen het jonge kind en diens ouders of verzorgers de basis vormt voor gezonde ontwikkeling. Des te belangrijker nog om hier extra aandacht voor te hebben als er sprake is van een meervoudige ontwikkelingsproblemen en/of verstandelijke beperking, want de chronische zorgvraag beïnvloedt de ouder-kind relatie enorm. Professionals die werken vanuit de IMH-visie richten zich daarom niet alleen op het kind, maar op het hele relationele netwerk waarin het kind opgroeit.

### **Uitdagingen**

Bij kinderen met een chronische zorgvraag is de kans groter dat de ontwikkeling van communicatie, emotieregulatie en ouder-kind interactie onder druk komt te staan door hun anders verlopende ontwikkeling. Voor ouders kan de zorg voor een kind met een beperking gepaard gaan met gevoelens van onzekerheid, verlies of overbelasting. Ook dit kan de ouder-kindrelatie beïnvloeden, terwijl juist de beschikbaarheid van de ouder extra van belang is voor de ontwikkeling van het kind met een chronische zorgvraag.



# De kracht van **Infant Mental Health** binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## *Samenwerking rondom het gezin*

### **De meerwaarde van de IMH-visie binnen behandelcentra**

#### **1. Versterkt welbevinden en veerkracht**

Professionals die vanuit de IMH-visie werken ondersteunen niet alleen het kind, maar het gezin als geheel. Door deze integrale benadering groeit de draagkracht van ouders en de veerkracht van het kind, wat leidt tot meer stabiliteit, mentaal welzijn en herstellervermogen in het dagelijks leven.

#### **2. Sterke preventieve werking**

Vroegtijdige aandacht voor de ouder-kindrelatie voorkomt escalatie van problemen op latere leeftijd, zoals gedragsstoornissen, verstoorde gehechtheidspatronen of langdurige psychische klachten. Werken vanuit de IMH-visie werkt daarmee als een buffer tegen intensieve en langdurige zorgtrajecten.

#### **3. Betere afstemming in zorg**

Bij kinderen met een chronische zorgvraag zijn vaak diverse disciplines betrokken. Zowel binnen een kinderdagcentrum als daarbuiten. Belangrijk is dat zij allen aansluiten bij de unieke behoeften van het gezin. De gedeelde taal van de IMH-visie bevordert transdisciplinaire samenwerking, voorkomt versnippering van zorg en zorgt voor een meer samenhangende ondersteuning van gezinnen.



# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Verhalen uit de praktijk

### Voorbeeld eetontwikkeling

*Een meisje van 2,5 jaar weigert vaak haar eten op het kinderdagcentrum. Ze draait haar hoofd weg en wordt boos wanneer iemand haar helpt. Medewerkers zien dat ze gespannen raakt zodra de maaltijd begint.*

*Met de IMH-bril ziet de pedagogisch medewerker dit niet alleen als “lastig eetgedrag”, maar als een signaal van spanning en mogelijk eerdere negatieve ervaringen rondom voeding. In een gesprek met de ouders wordt voorzichtig gevraagd hoe eten thuis gaat. Ouders vertellen dat hun dochter in het ziekenhuis veel medische handelingen rond voeding heeft meegemaakt. Dit verklaart de stress. Samen zoeken ze naar kleine stappen: de medewerker geeft het meisje eerst controle door zelf te kiezen welk lepeltje ze wil gebruiken. De druk verdwijnt, waardoor de stress afneemt. Langzaam lukt het beter om mee te eten.*

*Door de IMH-visie vanaf de intake te benutten; had deze situatie zelfs voorkomen kunnen worden; doordat je dan al nieuwsgierig bent naar de leergeschiedenis van dit meisje.*



#### Situatie:

meisje (2,5) weigert te eten op het KDC, raakt gespannen en boos aan tafel

#### Gesprek met ouders:

blijkt dat ze medische voedingservaringen heeft gehad

#### Aanpak:

meer regie bij het kind → spanning daalt → eetmoment verbetert

#### Meerwaarde IMH-visie:

Gedrag van het kind wordt gezien als stress-sig-naal in plaats van ‘lastig eetgedrag’

# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Keuzes in de praktijk

### Praktijk en effect

Onderzoek<sup>1</sup> toont aan dat interventies die gebaseerd zijn op de principes van de IMH-visie – zoals het versterken van de ouder-kindrelatie, het vergroten van ouderlijke sensitiviteit en het ondersteunen van emotieregulatie – leiden tot minder stress bij ouders en een betere emotionele regulatie bij jonge kinderen. Dit versterkt de band tussen ouder en kind en bevordert de ontwikkeling van wederzijds vertrouwen. Kinderen laten meer rust, plezier en initiatief zien wanneer hun omgeving afgestemd is op hun emotionele signalen en behoeften.



### Start met het maken van keuzes:

Om het werken vanuit de IMH-visie structureel te verankeren in de zorg voor kinderen met een chronische zorgvraag, zijn op organisatieniveau enkele beleidskeuzes nodig:

- *Investeren in deskundigheid:* scholing, training en supervisie op het gebied van IMH-principes voor professionals in de gehandicaptenzorg.
- *Interdisciplinaire samenwerking:* stimuleren van netwerken waarin (para)medische, pedagogische en psychologische disciplines samen optrekken vanuit een IMH-kader.
- *Gezinsgerichte zorg:* beleid dat nadrukkelijk de ouder-kindrelatie centraal stelt, naast de individuele zorg voor het kind. Sluit daarbij aan bij landelijke campagnes zoals positieve gezondheid, integrale zorg en passende ondersteuning voor gezinnen en verbind de zorg op het KDC, met de ambulante gezinsbegeleiding.

# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Hoe helpt dit medewerkers?

### Hoe de IMH-visie medewerkers ondersteunt

De kinderen die een kinderdagcentrum (KDC) bezoeken hebben vaak een (meervoudige) ontwikkelingsachterstand en/of chronische zorgvraag. Ze zijn extra kwetsbaar in hun sociaal-emotionele ontwikkeling en hebben meer dan gemiddeld moeite om hun emoties te reguleren of zich in taal uit te drukken. Dit stelt hoge eisen aan de professionals die hen dagelijks begeleiden. Werken vanuit de Infant Mental Health (IMH)-visie als basis binnen het KDC draagt bij aan de competenties van deze professionals om kinderen en gezinnen effectiever, preventiever en relationeler te ondersteunen. Met daarbij aandacht voor de emoties en welzijn van het gezin, als ook voor die van medewerkers.



# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Verhalen uit de praktijk

### Voorbeeld slaapsituatie

*Een peuter van 3 jaar valt op het kinderdagcentrum nauwelijks in slaap. Ze huilt, staat telkens op en lijkt onrustig.*

*Met de IMH-visie herkennen medewerkers dat slapen een vorm van loslaten is, waarvoor veiligheid nodig is. In overleg met ouders ontdekken ze dat het meisje thuis alleen in slaap valt wanneer moeder haar hand vasthoudt. De spanning bij het loslaten verklaart haar onrust.*

*De medewerkers besluiten dezelfde voorspelbare routine te gebruiken: voorlezen, knuffel mee en een hand op haar rug tot ze rustig wordt. Door de afstemming met ouders voelt het meisje zich veilig genoeg om ook op het KDC in slaap te vallen.*



**Situatie:**

peuter (3) valt niet in slaap op het KDC, huilt en staat steeds op.

**Gesprek met ouders:**

thuis valt ze alleen in slaap met hand vasthouden

**Aanpak:**

vaste routine en nabijheid → kind valt ook op KDC in slaap.

**Meerwaarde  
IMH-visie:**

slapen wordt gezien als loslaten → vraagt om veiligheid en voorspelbaarheid.



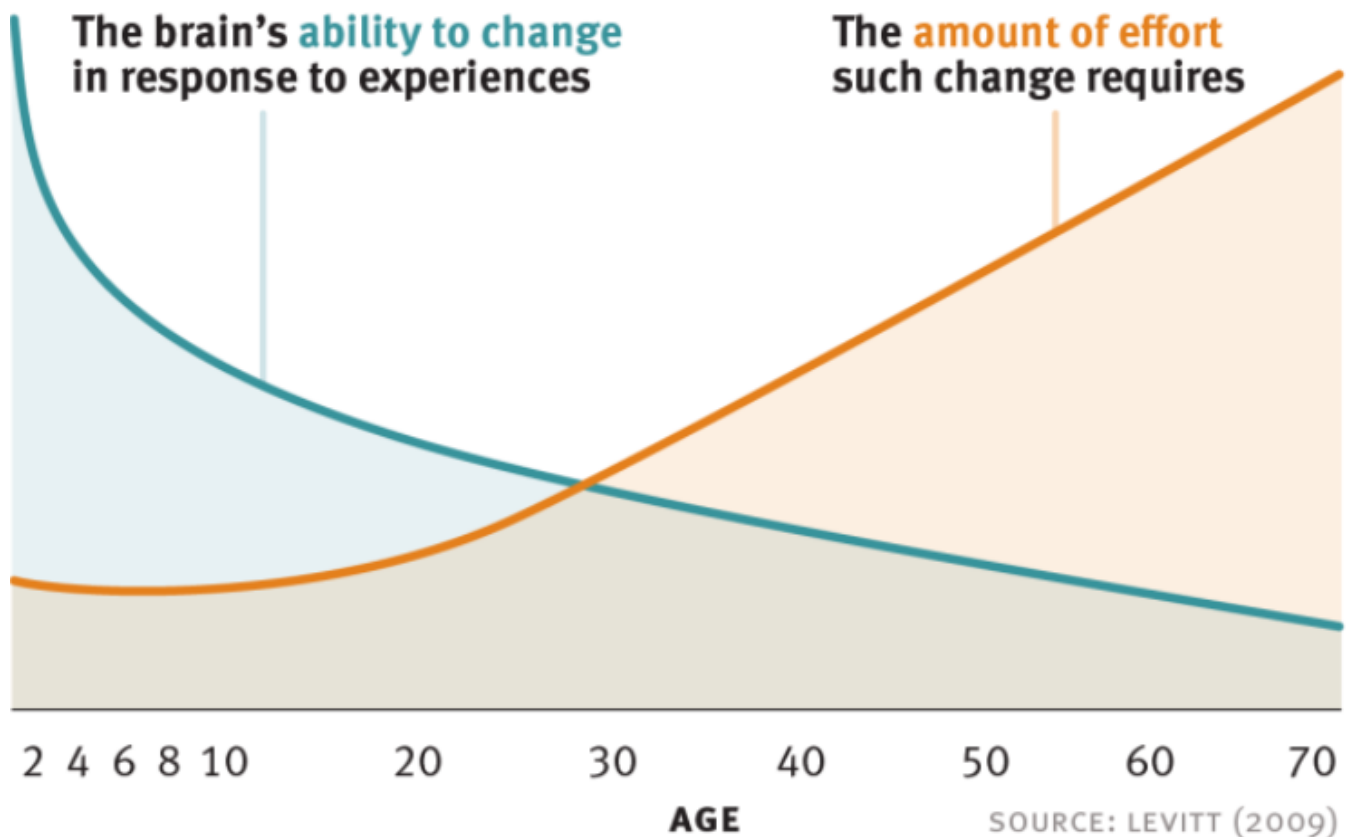
# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Vroegsignalering

Door vroegsignalering en vroeginterventie kan worden voorkomen dat kinderen later intensievere zorg nodig hebben. Dit betekent voor de organisatie: minder doorverwijzingen naar crisis- of gespecialiseerde zorg, en meer grip op zorgcontinuïteit en kosten. Zie in de grafiek hieronder waarom vroeginterventie op jongere leeftijd meer effectief is dan op latere leeftijd.



# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

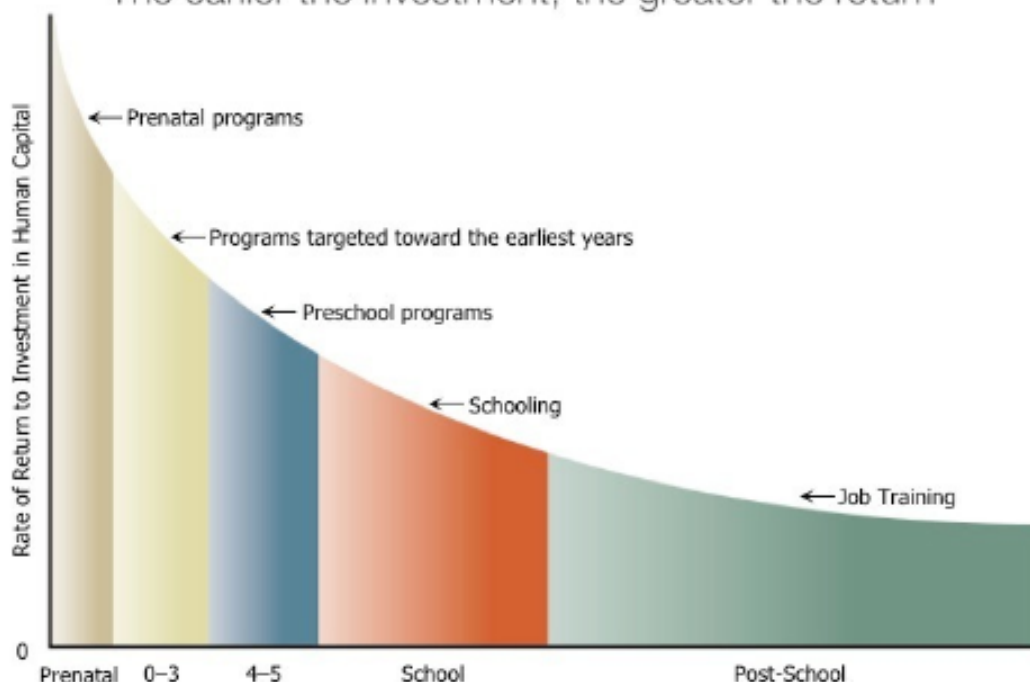
## *Gezondheidseconomische winst als je er vroeg bij bent*

Elke euro die geïnvesteerd wordt in vroegsignalering en vroege interventie levert potentieel € 3,70 maatschappelijk rendement op. Dat blijkt uit de maatschappelijke Business Case 'Vroeginterventie en vindplaatsgericht werken op school en opvang' in de gemeente Nijmegen. [Bekijk hier het volledige rapport.](#)

Hieronder zie je de afbeelding van de Heckman Equation. Je ziet hier dat het veel economische winst oplevert om vroeg te investeren in de levens van jonge kinderen. Wil je meer hierover weten, [bekijk dan dit filmpje.](#)

## EARLY CHILDHOOD DEVELOPMENT IS A SMART INVESTMENT

The earlier the investment, the greater the return



Source: James Heckman, Nobel Laureate in Economics

# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Verhalen uit de praktijk

### Voorbeeld overbelaste thuissituatie

*Een dreumes van 1 jaar heeft veel epileptische consulten. De ontwikkeling stagneert. Bij plaatsing van het jongentje blijkt er een heel intensief medisch traject te zijn geweest vanaf de geboorte. Ouders zijn maanden in het Ronald Mc. Donald huis geweest. De oudste zoon heeft daardoor veel bij opa en oma moeten slapen.*

*Behandelplan besprekingen zeggen ouders steeds op het laatste moment af. Of ze vergeten afspraken met het multidisciplinaire team en krijgen daardoor de logopedie behandeling en fysiotherapie behandeling op het KDC niet goed mee. Het team begint te balen van de afwezigheid van ouders en voelt zich een soort opvangplek.*

*Met de IMH-bril vraagt de betrokken begeleider coach aan het team: wat zou er in het leven van deze ouder en hun dreumes zijn gebeurd, waardoor ze nu zo weinig aanwezig zijn? Samen verplaatst het team zich in ouders en realiseren zich dat ze zoveel tijd gemist hebben met hun oudste zoon en zo weinig thuis zijn geweest. Wat zouden ouders en broer daarom nodig hebben?*



#### **Situatie:**

geen gezamenlijke aanpak groep en ouders rondom dreumes (1)

#### **Gesprek met ouders:**

ouders zijn opgebrand en willen zo graag momenten van rust en tijd met oudste zoon

#### **Aanpak:**

afspraken op het KDC worden gebundeld of gaan digitaal als de kinderen op bed liggen

#### **Meerwaarde IMH-visie:**

de houding van ouders wordt niet als ongeïnteresseerd gezien, maar als overbelasting

# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Infant Mental Health binnen het kinderdagcentrum

De meerwaarde van de IMH-visie binnen het kinderdagcentrum (bij voorkeur in verbinding met ambulante gezinsbegeleiding) ontstaat doordat je werkt met een stevig fundament voor het welzijn van het gehele gezin. Door de verbinding te leggen tussen het gedrag van een kind op de groep en thuis, wordt het levensverhaal van het kind veel beter begrepen. Daardoor kan de zorg beter afgestemd worden op de behoeftes van het kind.

Je kijkt systemisch; naar het kind, de ouders en de relatie die hier zichtbaar is. Op het KDC kun je dit ook vertalen naar de relatie tussen een kind en begeleider. Wat zie je voor je gebeuren? Hoe ziet de relatie er uit? Wat neemt het kind mee vanuit zijn of haar opvoeding? Hoe stem je af op een kind? De IMH-visie geeft je daarbij specifiek handvatten over de ontwikkeling van het jonge kind. Dit biedt aangrijpingspunten voor de begeleiding zodat een kind zich zo optimaal mogelijk kan ontwikkelen.

*Het **belang van de ontwikkelingsgeschiedenis van kind en ouders** is erg belangrijk. Kinderen komen niet als een onbeschreven blad ter wereld en ook niet bij jou als ongeschreven blad op de opvang of in het onderwijs. Kinderen en ouders hebben vaak al van alles samen meegemaakt, hoe groot of klein ook. Deze geschiedenis is van belang voor het-hier-en-het-nu in de klas, omdat het een rol speelt bij gedragsuitingen.*

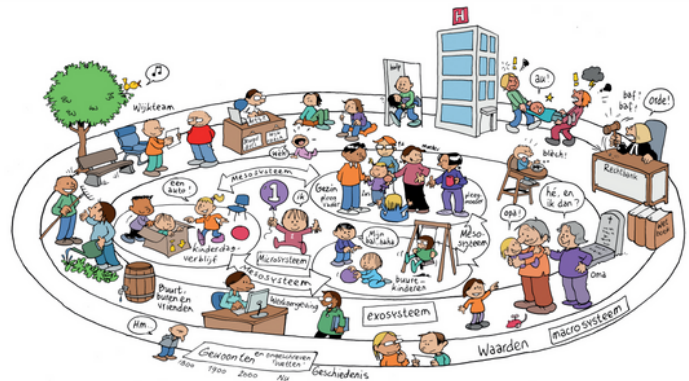
# De kracht van Infant Mental Health binnen Kinderdagcentra & Kinderbehandelcentra



IMH NEDERLAND  
leren • verbinden • behandelen

## Waarom Infant Mental Health-scholing voor (gezins)begeleiders en gedragswetenschappers binnen een KDC?

- Omdat jonge kinderen nog niet goed in taal kunnen vertellen wat ze voelen of ervaren, is het erg belangrijk om het gedrag van jonge kinderen goed te kunnen interpreteren. Juist op KDC, waar kinderen met chronische zorgvragen veel zijn, is het belangrijk dat hun gedrag goed gelezen wordt en begrepen wordt. En dat er rekening gehouden wordt met de ontwikkelgeschiedenis van het jonge kind.
- Jonge kinderen hebben zichzelf nog te leren reguleren. Daar hebben ze de begeleider voor nodig. Het vraagt expertise van begeleiders om die rol als co-regulator goed in te vullen.
- Stress en onveiligheid manifesteren zich vaak in een groep. De IMH-visie leert hoe stress (fysiologisch) werkt en hoe je hier in relatie tot het kind mee om gaat.
- Als begeleider is het belangrijk om dat wat je ziet als gedrag in de groep, te verbinden met dat wat er mogelijk speelt. De IMH-visie leert hoe je dit (veilig) met ouders kan bespreken.
- Werken vanuit de IMH-visie helpt begeleiders die werken met jonge kinderen die chronische zorgvragen hebben, dezelfde taal te spreken als andere professionals, zoals in de jeugdhulp of met kinderfysiotherapeut of huisarts. Dit maakt samenwerken eenvoudiger.
- Omdat ouders en broertjes en zusjes van kinderen met een chronische zorgvraag, ook veel te verwerken hebben is het belangrijk dat er een stevige brug komt tussen de ondersteuning van het kind met de extra zorgvraag en thuis. Samenwerking tussen KDC en gezinsbegeleiding is daarom hard nodig. Die samenwerking kan versterkt worden door 'dezelfde taal' te spreken.



© Bronfenbrenner, U. (1979). The Ecology of Human Development – Experiments by nature and design. Cambridge: University Press. In het Nederlands vertaald en gewerkt door M. De Zeeuw & C. Brok (2020)